

νίας ἔ τῆς αὐστηροτάτης ἐγκρατείας. Ὅσακις ὁμοῦς ἐφαίμετο εἰς τὰς ὁδοὺς, εδίωκεν αὐτὸν ὁ ὄχλος μὲ κατάρας ἔ περιφρονητικὰς κραυγὰς. Εἰς τὴν διαθήκην του εὐρέθησαν οἱ ἐξῆς λόγοι· 'Παρατηρήσας νηπιόθεν ὅτι πάσχουν πολὺ τῆς Μασσαλίας οἱ πένητες ἀπὸ ἑλλειψιν καλοῦ ὕδατος, τὸ ὁποῖον δύναται μόνον ν' ἀγορασθῇ ἀκριβώτατα, ἐκοπίασα ἰλαρῶς ὅλην μου τὴν ζωὴν, νὰ τοὺς προμηθεύσω τὸ μέγα τοῦτο ἀγαθόν· ὅθεν διατάσσω νὰ ἐξοδευθῇ ὅλη μου ἡ περιουσία εἰς οἰκοδομὴν ὑδραγωγείου πρὸς χρῆσιν αὐτῶν.'

Αἱ ἐκδόσεις μὲ δὲν ἔλειψαν νὰ μοῦ γεννήσωσι καὶ ἐχθροὺς, ὀλίγους τινὰς σχολαστικοὺς, ἐνωμένους μὲ ὅχι πολλοὺς τοῦ ἱερατικοῦ τάγματος, οἱ ὁποῖοι μὲ κατεπολέμησαν ἀγρίως, ὡς καινοτόμον ὅχι μόνον εἰς τὰ περὶ παιδείας, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν μου τὴν θρησκείαν. Μετανοῶ τώρα, ὅτι τοὺς ἀντεπολέμησα κ' ἐγὼ· φρονιμώτερα ἦθελον πράξειν, ἂν ἀκολούθουσα τὸ σοφὸν παράγγελμα τοῦ Ἐλκίτητος, 'Ἐδοξεν αὐτῷ.' Πρὶν ἐπιχειρήσῃ τις νὰ συμβουλευῇ διόρθωσιν ἔργων στραβῶν, πρέπει νὰ προβλέπῃ καὶ τὸν μέλλοντα ἀπαραιτήτως πόλεμον ἀπὸ τοὺς ὅσων ἡ τιμὴ ἔ ἡ εὐτυχία κρέμεται καὶ τρέφετ' ἀπὸ τὰ στραβά· ἔ ἀντὶ νὰ ἐλπίξῃ πρᾶγμ' ἀδύνατον, εἰρήνην, ἀπ' αὐτοὺς, χρεωστέϊ ν' ἀκολουθῇ τὸ ἔργον του ἀτάραχα, ἀρκούμενος εἰς τὴν εὐνοίαν τῶν ὠφελωμένων ἀπ' αὐτό.—ΚΟΡΑΗΣ.

ΠΕΡΙ ΕΤΟΥΣ.

Ο ΚΑΙΡΟΣ, κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ ἥλιος τελειώνει τὴν ὁδοιορίαν του διὰ μέσου τῶν δώδεκα σημείων τοῦ Ζωδιακοῦ, περιλαμβάνει 365 ἡμέρας, 5 ὥρας, 48 λεπτά, καὶ 48 δευτέρα· ὅθεν ὀνομάζεται τὸ ΦΥΣΙΚΟΝ, ΗΛΙΑΚΟΝ, ἢ ΤΡΟΠΙΚΟΝ ἔτος. Ζωδιακὸς δὲ λέγεται ὁ φανταστικὸς κύκλος, ὁ γινόμενος ἀπὸ τὸν ἥλιον εἰς τοὺς οὐρανοὺς κατὰ τὸ δωδεκάμηρον διάστημα.

ΑΣΤΕΡΕΙΟΝ ἔτος εἶναι ὁ καιρὸς, ὅστις παρέρχεται ἐκ τῆς διαβάσεως τοῦ ἡλίου ἀπὸ ἰδιαίτερον τινὰ ἀπλανῆ ἀστέρα μέχρι τῆς εἰς αὐτὸν πάλιν ἐπιστροφῆς του· εἶναι δὲ ἀκριβῶς εἴκοσι λεπτά ἔ εἰκοσιεννέα δευτέρα μακρότερον τοῦ Φυσικοῦ ἢ Ἡλιακοῦ ἔτους.

Τὸ ΣΕΛΗΝΙΑΚΟΝ ἔτος σύγκειται ἀπὸ δώδεκα Σεληνιακοῦς Μῆνας, ἥτοι τὸ χρονικὸν ἐκεῖνο διάστημα, κατὰ τὸ ὁποῖον περνᾷ ἡ σελήνη διωδεκάκις διὰ μέσου τῶν διαφορῶν αὐτῆς φάσεων, ἢ μεταβολῶν.

Τὸ ΚΟΙΝΟΝ, ἢ ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ἔτος, τὸ εἰς χρῆσιν μεταξὺ τῶν φωτισμένων ἐθνῶν, περιέχει 365

ἡμέρας κατὰ τρία διαδοχικὰ ἔτη· ἀλλ' εἰς ἑκατοντὸν τέταρτον ἔτος, καλεῖσθαι ΔΙΣΕΚΤΟΝ, παρεντίθεται ἡμέρα ἐμβόλιμος, ἢ πρόσθετος, γινομένη ἀπὸ τὰς πέντε ὥρας καὶ τὰ τεσσαράκοντα ἐννέα λεπτά, τὰ χαλόμενα εἰς ἑκαστον τῶν τεσσάρων ἐτῶν, τῶν ἀπὸ ἐν εἰς ἄλλο δίσεκτον ἔτος. Ἐπενόησε δὲ τὸ σχέδιον τοῦτο ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ, ἡ Σωσιγένης, ὁ Αἰγύπτιος μαθηματικὸς, ὅστις ἐβοήθησεν αὐτὸν εἰς τὸ νὰ διορθώσῃ τὸ μηνολόγιον. Ἡμεῖς μὲν βάλλομεν τὴν πρόσθετον, ἥτοι ἐμβόλιμον, ἡμέραν εἰς τὸ τέλος τοῦ Φεβρουαρίου, ὅστις ἀκολούθως, κατὰ τὸ δίσεκτον ἔτος, σύγκειται ἀπὸ 29 ἡμέρας, κοινῶς δὲ ἀπὸ 28. Ὁ Καῖσαρ ὁμοῦς ἐβάλλεν αὐτὴν εἰς τὸν μῆνα τοῦ Μαρτίου, μετρῶν τὴν ἑκτὴν ἡμέραν τῶν Καλενδῶν τοῦ μηνὸς αὐτοῦ δις· ὅθεν ἔ καλεῖται Μῆν Δίσεκτος, ἀπὸ Δίς ἔ Ἐκτος, ἥγαν, Μῆν ἔχων δις τὴν ἑκτὴν ἡμέραν. Κατὰ τοῦ Γρηγορίου ὁμοῦς τὴν ἀλλοίωσιν, τὸ τέταρτον ἔτος, πίπτει εἰς τὸ τέλος ἑκατονταετηρίδος, δὲν εἶναι δίσεκτον, πλην ἂν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἑκατοντάδων ἦναι πολυπλάσιος τοῦ τεσσαρα, ἥτοι, ἂν ἐμπορῇ νὰ διαιρεθῇ ἀπὸ τεσσαρα χωρὶς ὑπολοίπων. Οὕτω, 1600 ἦτο δίσεκτον ἔτος· 1700 καὶ 1800 δὲν ἦσαν· 2000 θάλει εἶσθαι.

Κατὰ διαφοροὺς τρόπους ἐπεχειρήσαν διαφθορὰ ἔθνη ἀρχαῖα νὰ λογαριάζωσι τὸν καιρὸν ἀπὸ τὸν δρόμον τοῦ ἡλίου ἢ τῆς σελήνης· ἀλλ' ἐυρίσκοντες ὅτι αἱ τῆς καιρὸς ὑποδιαίρεσεις των δὲν ἀνταπεκρίνοντο μὲ τὰς εἰρημένους δρόμους, ἐδίωρισαν, πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως, νὰ παρεμβάλλωνται ἡμέραι τινὲς ἑκτακτοί. Τὸ Αἰγυπτιακὸν ἔτος (ὡς τὸ μεταχειρίζεται ὁ Πτολεμαῖος) ἐσύγκειτο ἀπὸ 365 ἡμέρας, αἵτινες ἐδιαίρυντο εἰς δώδεκα μῆνας, τριάκοντα ἡμερῶν, σιμὰ πέντε ἐμβολίμων ἡμερῶν εἰς τὸ τέλος. Τὸ Αἰγυπτιακὸν Φυσικὸν ἔτος ἐλογαριάζετο ἀπὸ μιᾶς ἡλιακῆς ἀνατολῆς τοῦ ἀστέρος Σειρίου, μέχρι τῆς ἀκολουθούσης.

Κατὰ τὸν κανονισμὸν τοῦ Σόλωνος, τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν ἔτος ἦτο σεληνιακόν, καὶ ἐσύγκειτο ἀπὸ δώδεκα μῆνας, ἑκαστον περιέχοντα τριάκοντα καὶ εἰκοσιεννέα ἡμέρας, ἐναλλάξ· εἰς πᾶσαν δὲ δεκαεννέα ἐτῶν περίοδον, τὸ τρίτον, πέμπτον, ὄγδοον, ἐνδέκατον, ἐκκαιδέκατον, καὶ δέκατον ἑννατον, εἶχαν μῆνα ἐμβόλιμον· ὥστε αἱ Νέαι Σελῆναι καὶ αἱ Πανσέληνοι νὰ ἐπανέρχωνται εἰς τοὺς αὐτοὺς καιροὺς τοῦ ἔτους.

Τὸ ἀρχαῖον Ἰσραϊτικὸν ἔτος ἦτον ὁμοῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ· ἐκτὸς ὅτι ἐσημιβιάζετο μὲ τὸ ἡλιακὸν ἔτος διὰ τῆς προσθήκης ἐνδεκα, καὶ κέποτε δώδεκα ἡμερῶν, εἰς τὸ τέλος· ἢ ἐμβολίου μηνὸς, ὅταν ἦτο χρεῖα. Τὸ νεώτερον Ἰουδαϊκὸν ἔτος σύγκειται γενικῶς μὲν ἀπὸ δώδεκα

σεληνιακούς μῆνας, ἀλλ' ἐνίοτε ἀπὸ δεκατρεῖς, ἤγουν, ὅταν ἐμβάζεται μὴν ἐμβόλιμος.

Τὸ Τουρκικὸν ἔτος σύγκειται ἀπὸ δώδεκα σεληνιακούς μῆνας, τριάκοντα καὶ εἰκοσιεννέα ἡμερῶν, ἐναλλάξ· κάποτε δὲ, ἀπὸ δεκατρεῖς.

Τὸ Ἀρχαῖον Ῥωμαϊκὸν ἔτος, ὡς ἐσπερέωθι ἀπὸ τὸν Ῥωμύλον, ἦτο σεληνιακόν· ἀλλὰ περιεῖχε μόνον δέκα μῆνας, οἵτινες ἦσαν ἄτακτοι, ἃ περιελάμβαναν ὅλας ὁμοῦ 304 ἡμέρας· δηλαδή, πεντήκοντα ἡμέρας ὀλιγώτερον τοῦ ἀληθῆς σεληνιακοῦ ἔτους, καὶ ἐξήκοντα μίαν ἡμέραν ὀλιγώτερον τοῦ ἡλιακοῦ. Ὁ Ῥωμύλος ἐπρόσθεσε τὸν ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν ἡμερῶν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους. Ὁ δὲ Νουμᾶς Πομπίλιος ἐπρόσθεσε δύο μῆνας, κάμνων τὸ ἔτος νὰ συνίσταται ἀπὸ 355 ἡμέρας· οὕτω αὐξάνων μὲν τὸ σεληνιακὸν ἔτος μίαν ἡμέραν, στερῶν δὲ τὸ ἡλιακὸν ἀπὸ δέκα. Ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ, εἰς τὸ διάστημα τῆς τρίτης αὐτοῦ ὑπατείας, καὶ ἐνῇ ἦτον Ἀκρὸς Ἀρχιερεὺς τῆς Ῥώμης, ἀνεμόρφωσε τὸ μηνολόγιον· κανονίσας τοὺς μῆνας κατὰ τὸ παρὸν αὐτῶν μέτρον, καὶ προσθέσας ἡμέραν ἐμβόλιμον κατὰ τετραετίαν εἰς τὸν μῆνα τοῦ Φεβρουαρίου· ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὸς ἐδολοφονήθη, πρὸ τοῦ νὰ βάλλῃ εἰς ἐντελὴ ἐνέργειαν τὸ σχέδιόν του, ὁ αὐτοκράτωρ Αὐγυστος ἐτελείωσε ἃ ἐσπερέωσεν, ὅτι εἶχεν ἀρχίσει· ὁ συγγενὴς του. Καὶ τὸ Ἰουλιανὸν ὄμων ἔτος, συγκείμενον ἀπὸ 365 ἡμέρας καὶ 6 ὥρας, ἦτον ἐτι ἐσφαλμένον· διότι εὐρέθη ἐνδεκα λεπτά ὑπὲρ τὸ δέον μακρόν, τὰ ὅποια εἰς 131 ἔτη ἤθελαν ἐξισωθῆν με μίαν ἡμέραν.—ἀκολούθως ἐγίνε καὶ ἄλλη διόρθωσις τοῦ μηνολογίου ἀπὸ τὸν Πάπαν Γρηγόριον, κατὰ τὸ 1582. Ἀπέκοπεν ἡμέρας δέκα, ὀνομάσας δεκάτην πέμπτην τὴν πέμπτην τοῦ Ὀκτωβρίου. Τὴν ἀλλοίωσιν τῆς μηνολογίας ταύτην ἐδέχθησαν βαθμῆδον αἱ διάφοροι χώραι τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου· ἀλλ' εἰς τὴν Ῥωσσίαν, τινὰ μέρη τῆς Ἑλβετίας, εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἃ γενικῶς εἰς τὰς χώρας τῆς Ἀνατολῆς, φυλάσσεται ἀκόμη ἡ παλαιὰ μηνολογία.

Μόνον κατὰ τὸ 1752 ἐδέχθη τὸ Γρηγοριανὸν σχέδιον ἡ Σύγκλητος τῆς Ἀγγλίας, νομοθετήσασα νὰ παραλειφθῶσι τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἐνδεκα ἡμέραι.—τόσον ἰσχύουν αἱ προλήψεις μεταξὺ τῶν πλέον φωτισμένων ἐθνῶν! Τὸ 1700 ἃ 1800, τὰ ὅποια ἦσαν κυρίως δίσεκτα, παραλειφθῆ ἡ ἐμβόλιμος ἡμέρα· ὅθεν ἡ μεταξὺ τῆς παλαιᾶς ἃ νέας μηνολογίας διαφορά εἶναι τώρα ἡμέραι δώδεκα.

Τοῦ ἔτους ἡ ἀρχὴ δὲν ἐστάθη κατ' οὐδένα τρόπον ἡ αὐτὴ εἰς διαφόρους αἰῶνας καὶ χώρας. Οἱ Χαλδαῖοι, οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, εἰς ὅλας τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις, ἤρχιζαν αὐτὸ

κατὰ τὴν μετοπωρινὴν ἰσημερίαν. Τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἔτος μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων, τὸ κοινὸν ἔτος τῶν Περσῶν, καὶ τὸ τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ τοῦ Ῥωμύλου, ἤρχιζαν τὴν ἀνοιξιν.—τρόπος ἀζολθθεμένος ἐτι εἰς πολλὰς τῶν Ἱταλικῶν Πολιτειῶν. Καὶ αἱ δύο ἰσημερίαι, ὡς καὶ τὸ θερινὸν ἡλιοστάσιον, ἦσαν ἕκαστον ἀρχὴ ἔτους εἰς τινὰς τῶν πολιτειῶν τῆς Ἑλλάδος. Τὸ Ῥωμαϊκὸν ἔτος, ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Νουμᾶ, ἤρχιζε τὰς Καλένδας τοῦ Ἰανουαρίου· οἱ Ἀραβες καὶ οἱ Τοῦρκοι λογαριάζον ἀπὸ τὴν δεκάτην ἑκτην τοῦ Ἰβλίου· ὁ Χριστιανικὸς κλήρος τῶν πλειοτέρων ἐθνῶν ἤρχιζε πρῶτερον τὸ ἔτος κατὰ τὴν εικοστήν πέμπτην τοῦ Μαρτίου*. Τὴν μέθοδον ταύτην ἠκολούθουν εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν γενικῶς καὶ εἰς τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις, μέχρι τοῦ 1752· ἐκ τῆς ὁποίας εποχῆς ἀρχίζει ὁ πολιτικὸς αὐτῆς χρόνος τὴν πρώτην τοῦ Ἰανουαρίου, πλὴν εἰς ὁλίγας τινὰς περιστάσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἀρχίζει ἐτι τὴν ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἢ τὴν εικοστήν πέμπτην τοῦ Μαρτίου.

Ἡ Ῥωσικὴ κυβέρνησις δὲν ἤρχισε νὰ λογαριάζῃ ἀπὸ Χριστοῦ Γεννήσεως παρὰ ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Πέτρου, εἰς τὸ 1725· ἢ προτέρα δ' αὐτῶν συνήθεια ἦτο νὰ μετρῶσιν ἀπὸ κτίσεως Κόσμου.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΤΟΥ ΔΕΚΑΤΟΥ ΑΙΩΝΟΣ.

ΠΟΤΕ δὲν εὐρέθησαν ἡθῆ τόσον ἀντικείμενα εἰς τὰ τῆς πρώτης Ἐκκλησίας, ὅσον τὰ ἐπικρατοῦντα εἰς τὴν Ἱταλίαν, Γαλλίαν, ἃ σχεδὸν εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην, κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα. Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ἐσπούδαζαν τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, ἃ ἐκοπίαζαν συνεχῶς νὰ διδασκῶσιν αὐτὸν καλῆτερα μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἃ μελέτην· ἡ φιλανθρωπία ἐνεψύχονε, καὶ ἐντελῶς ἦγονεν αὐτοὺς. Ἐξ ἐναντίας, εἰς ἐκεῖνον τὸν δυστυχῆ αἰῶνα δὲν ἦτον ἄλλο τι παρὰ μόνον ἀμάθεια ἃ διχοστασία. Τὸ περισσότερον μέρος τῶν λαϊκῶν δὲν ἤξευραν νὰ διαβάσωσι, καὶ δὲν εἶχαν βιβλία. Οἱ πλούσιοι, ἂν εἶχαν τινὰ βιβλία παλαιὰ, τὰ ἐθεώρουν ὡς μαργαρίτας, καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ τὰ καταλάβωσι, διότι ἦσαν γεγραμμένα Λατινιστί, εἰς γλῶσσαν δηλαδή, ἣτις πλέον δὲν ὠμιλεῖτο. Δὲν ἐσυνείθιζαν ἀκόμη νὰ γράφωσιν εἰς τὴν ἀπλὴν διάλεκτον. Ἡ ἀκολουθία καὶ ἡ δημόσιος ἀνάγνωσις ἐγίνοντο εἰς τὴν ἐκκλησίαν Λατινιστί, ἃ σπανίως ἐξηγοῦντο. Οἱ ἐπίσκοποι ἐκήρυτταν ὀλίγον, ἃ οἱ ἄρχοντες, κεκλησμένοι καθεὶς εἰς τὸ φρούριόν του, εὐχαριστοῦντο εἰς τὴν ἀκολουθίαν

* Ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἤρχιζεν ἀπὸ τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν πανσέληνον τὴν συμβαίνουσαν ἕξερν ἀπὸ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν· ἢ, ἂν ἡ πανσέληνος ἐτύχαινε Κυριακὴν, τὸ νέον ἔτος ἤρχιζε κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτήν.